

BAŞKAN ÖZCAN: “HAYVANCILIK SEKTÖRÜ ÜLKEMİZİN GELECEĞİNİ TAYİN ETME GÜCÜNE SAHIPTİR”

Coğrafi ve iklimsel nedenlerden dolayı büyükbaş hayvancılık sektörü Türkiye'nin hemen her bölgesinde görülen bir ekonomik faaliyet kolu durumundadır. Ancak sektörün doğası gereği geniş arazilere ihtiyaç duyulduğundan genelde köylerde ve beldelerde yoğun olarak yapılmaktadır. Büyükbaş hayvancılık Türkiye'nin her bölgesinde görülen yaygın bir ekonomik faaliyet kolu durumundadır. Sektör, istihdama, Gayri Safi Yurtiçi Hasılaya ve gıda arz güvenliğine katkısının yanı sıra kırsalda temel geçim kaynaklarından biri olması nedeniyle de yüksek düzeyde önem arz etmektedir. Aynı zamanda sektörün rekabet gücü küreselleşmenin etkisiyle her geçen gün daha fazla önem kazanmaktadır. Büyükbaş hayvancılık kırsal alanda yaşayan insanların temel geçim kaynaklarından biri olarak özellikle gelişmekte olan bölgeler için ekonomik öneminin yanında göçün azaltılması ve dolayısıyla ülke içi göç kaynaklı sorunların önüne geçilmesinde de önemli bir işlev görmektedir. Bunun yanında tarımsal faaliyetlerdeki verimlilik artışı kırsalda kişi başına düşen gelirin artırılmasında önemli bir role sahiptir. Büyükbaş ve küçükbaş hayvancılığın çıktıkları olan et ve süt, insanların sağlıklı ve dengeli beslenmesinde son derece önemli bir rol oynamaktadır. Türkiye'deki nüfus artışı, kentleşme, beslenme kültürü, kişi başına gelir seviyesindeki yükseliş gibi faktörler de et ve süt ürünlerine yönelik talebi arttırmaktadır. Küreselleşme tüm sektörlerde olduğu gibi büyükbaş ve küçükbaş hayvancılık sektöründe de yoğun bir şekilde kendini göstermekte ve yereldeki üreticilerin rekabet edebilirlik düzeyinin yükseltilmesi gerekliliğini beraberinde getirmektedir. Çiftçilerin başarıları, ürünlerini uluslararası piyasalarda satabilme kabiliyetlerine bağlı durumdadır ve bu bağımlılık her geçen gün artmaktadır. Çiftçiler gelecekte sadece maliyet açısından değil, daha kaliteli, daha hızlı ve daha ucuz üretme açısından da rekabet

etmek durumunda kalmaktadır. Küreselleşmenin yanı sıra iletişim, ulaşım ve enformasyon teknolojilerinde kaydedilen ilerlemeler büyükbaş ve küçükbaş hayvancılık faaliyetlerinin yoğun olarak yapıldığı kırsal kesimde yaşayan kitleler üzerinde de son derece etkili olmakta ve başta genç ve eğitimli kesim olmak üzere kırsalın göç vermesi sonucunu doğurmaktadır. Nitekim 2000 yılında dünya nüfusunun %53,36'sı kırsalda yaşarken 2016 yılında bu oran yaklaşık %45'e düşmüştür. Türkiye'de de benzer bir değişim yaşanmış; 2000 yılında ülke nüfusunun yaklaşık %36'sı belde ve köylerde yaşarken, 2016 yılında bu oran %7,7'ye düşmüştür. Bu durumun sonucu olarak genç ve eğitimli kesimin büyükbaş hayvancılık sektöründen uzak durmaları sorunu ortaya çıkmıştır. Türkiye, büyükbaş hayvan sayısı bakımından dünyada 23. sırada yer almasına karşın Avrupa Birliği ülkeleri ile mukayese edildiğinde, Türkiye'nin hayvansal üretim değerinin toplam tarımsal üretim değeri içerisindeki payı çok düşüktür. Avrupa Birliği genelinde tarımsal üretimde hayvancılık sektörünün payı yaklaşık %50 ve bazı ülkelerde bu oran %75'e kadar çıkmışken, Türkiye'de bu oran %25 civarında kalmıştır. Büyükbaş ve küçükbaş hayvan varlığı ekonomik gelişmeye bağlı olarak yükselen talebin karşılanmasında ve sürekli olarak artan nüfusun gıda arz güvenliğinin sağlanmasında son derece önemli bir işleve sahiptir. Bu sebeple de tarım ve hayvancılık sektöründe sahip olduğumuz imkanlarımızı daha verimli değerlendirmeli ülke vatandaşımızın sağlığını ve gıda arz güvenliğini teminat altına alabilmeyi başarmalıyız. Bu bağlamda hayvancılık sektörün ülke ekonomimize ve ülke geleceğimize olan katkısı hakkında Türkiye Damızlık Sığır Yetiştiricileri Merkez Birliği Yönetim Kurulu Başkanı Kamil Özcan ile yaptığımız söyleşiyi yayınlıyoruz.

DERGİ AYRINTI

Dergi Ayrıntı: Türkiye Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birliği Merkez Başkanı Sayın Kamil Özcan, hayvancılık sektörünün öneminden bahseder misiniz?

Kamil Özcan: Hayvancılık sektörü tüketici yönünden ise artan nüfusun yeterli ve dengeli beslenmesinde önemli rol oynamaktadır. Hayvancılık ayrıca tarıma dayalı sanayi aracılığı ile milli gelir, ihracat ve istihdama katkı sağlamaktadır. Ülke nüfusunun beslenmesini sağlaması, Milli gelire ve istihdama katkı sağlaması, İhracata doğrudan ve dolaylı katkıda bulunması sebebiyle hayvancılık sektörü tüm ülkeler için vazgeçilmeyecek öneme ve değere sahiptir. Gıda güvenliği arzın sağlanması hususunda tarım ve hayvancılık sektörlerinin zayıf olduğu ülkeler incelendiğinde hayati yaşamlarını sürdürebilmek için yani besin kaynaklarının sürdürülebilir olabilmesi için dahi başka ülkelere bağımlı yaşam sürdükleri gözlemlenecektir. Gıda güvenliğinin sağlanması hususunda ana gereklilik kendi kendine yetebilen ve kendi içinde besin eksikliği yaşamayan ana şartlar oluşturmaktadır. Nüfusu hızlı artan Türkiye’de gıda ihtiyacının karşılanması ile kırsal kalkınma hedefinde kritik öneme haiz büyükbaş ve küçükbaş hayvancılığın, sanayiye hammadde sağlanması, bölgesel ve sektörler arası dengeli gelişimin tesis edilmesi ve yeni istihdam olanaklarının yaratılması bakımından büyük bir potansiyel taşımaktadır.

Hayvancılık tamamen stratejik ve evrensel bir iş koludur ve sürdürülebilir olmalıdır. Küresel iklim değişikliklerinin hızla gerçekleştiği dünyamızda yakın gelecekte “protein savaşlarının” gerçekleşmesi hiç de uzak bir ihtimal değildir. Nitekim gelecekte dünyayı bekleyen gıda sorunu birçok araştırma kuruluşu tarafından gündeme getirilmektedir. Buna yönelik sentetik protein üretim çalışmaları da (Laboratuvar ortamında üretilen et vb.) medyada sıkça yer bulmaktadır. Bu yönü ile bakıldığında yeryüzünde insan varlığı sona erinceye kadar hayvansal proteinlere ihtiyaç duyulacaktır. Yani bizlerde hayvancılık sektörümüzün sahip olduğu gelişmişlik seviyesini arttırmalı ülkemizin ve halkımızın gelecekte et ve süt gibi besinlerde eksiklik yaşamamasının yanı sıra başka ülkelere muhtaç kalmasının önüne geçerek geleceğimizi güvence altına almalıyız.

Ayrıntı: Sayın Özcan, Hayvancılık sektörünün Türkiye ekonomisindeki yeri ve önemi nedir?

Özcan: Türkiye’nin istikrar içinde kalkınabilmesinde tarım ve hayvancılığın ihmal etmeden uygulanacak ekonomik tedbirlerinin etkisi büyük olacaktır. Ekonominin içinde bulunduğu krizin büyük bir kısmının istikrarsızlıktan ve hızla artan maliyetlerden kaynaklandığını düşünülse de ekonomik istikrarın sağlanmasında ve ülkemizin geleceğinin gıda

güvenliği hususunda garanti altına alınmasında hayvancılık sektörüne büyük görevler düşmektedir. Bu sebeple hayvancılık sektörü ülkemizin ekonomisinde ki yeri lokomotif yukarıya doğru itici bir güce sahip olmasının yanı sıra ülkemizin gıda güvenliği sağlanmasında da hayati öneme sahiptir. Diğer taraftan hayvancılık birçok sektöre hammadde sağlarken, birçok sektörün de piyasası olma durumunda bulunmaktadır. Tarımsal üretimin ve hayvancılığın ekonomimizde ki yeri mutlak vazgeçilmez bir önemde yer almaktadır. İnsanlarımızın yaşamsal ihtiyaçlarını karşılama

sebebiyle de ekonomik öneminin yanı sıra ülkemizin geleceğine daha emin ve güçlü adımlar atabilmesi için gıda güvencemizi de güvence altına almaktadır. Hayvancılık sektörünün ve tarım sektörünün ülkemizin geleceğinde diğer tüm sanayi ve gelişim dallarından çok daha kıymetli ve önemli olduğunu unutmamalı ülkemizin geleceğini güvence altına alabilmek için dünyanın en gelişmiş hayvancılık ve tarım sektörünü oluşturmalıyız.

Ayrıntı: Hayvancılık sektörünün yaşadığı zorluklardan bahsedermisiniz?

Özcan: İnsanoğlu var olduğundan beri tarım ile iç içe olmuştur. Bunun sebebi sektörün insan beslenmesinin ana kaynağı olmasındandır. Tarım sektörünün bir alt dalı olan hayvancılık sektörü birçok alanda endüstri hammadde olması ve nüfusun yeterli ve dengeli beslenmesi için önemlidir. Birleşmiş Milletler Gıda Tarım Örgütü (FAO) verilerine göre tarım sektörü toplam GSH'nın %3,3'ünü oluşturmaktadır. Hayvancılık sektörü ise toplam tarımsal GSH'de %35'lik paya sahiptir. Bu oran AB ülkelerinde %49, ABD'de %43 iken gelişmekte olan ülkelerde %33 dolaylarındadır. Ülkemizde ise yaklaşık %36'dır. İnsanların vücut ve

beyin gelişimi için gerekli olan amino asitlerin büyük bölümü hayvansal proteinlerden alınmaktadır. Dünya sağlık örgütünden alınan bilgilere göre sağlıklı bir insan vücut ağırlığının her kg'ı için 1 gram protein almalıdır. Bu protein miktarının yaklaşık %42'sinin de hayvansal gıdalardan alınması önerilmektedir. Kişi başına bitkisel ve hayvansal proteinlerin tüketimi dünya ortalamasına göre 81 gramdır. Bu miktar gelişmekte olan ve gelişmiş ülkelerde farklılık göstermektedir. Hayvansal ve bitkisel kökenli gıdalardan alınan proteinin gelişmiş ülkelerde %65'i hayvansal gıdalardan olup, bu oran gelişmekte olan ülkelerde %20 civarındadır. Bir ülkede yaşayan insanların gıda güvencesi, gelişme düzeyi ne olursa olsun tüm toplumlarda temel politikaların başında gelmektedir. Türkiye'de hayvancılık sektörü genel ekonomi ve tarım sektörü içerisinde önemli yere sahiptir. Hayvansal üretim faaliyeti ile bitkisel ürünler ve bitkisel üretim sonucu ortaya çıkan yan ürünler değerlendirilmekte, işletmeler birden fazla üretim dalına yer vererek karlılığı arttırabilmektedir. Türkiye hem bitkisel üretim ve hem de hayvansal üretim bakımından sahip olduğu iklim koşulları ve coğrafi konumu nedeniyle birçok üretimin bir arada yapılabileceği bir ekolojiye sahiptir. Ancak ne yazık ki doğru bir planlama ve sürdürülebilir bir mekanizma eksikliği sebebiyle tarım ve hayvancılık sektörü bugün sahip olduğumuz imkanlarımızla aynı seviyede bulunmamakta

istenilen seviyeden çok daha alt seviyelerde seyretmektedir. Artan maliyetler hızla şehirlerin göç alması kırsalın boşalması hayvancılık sektörün yaşadığı zorlukların başında gelmektedir. Çiftçilerin üretimden vazgeçmesi, ahırların boşalması yem ve diğer girdi fiyatlarının hızla artması verilen teşviklerin bir süre idare etmesi sonrasında yeniden gelen zamlar sebebiyle verilen ekonomik teşviklerinde eriyip gitmesi hayvancılık sektöründe kara çizelge oluşturmaktadır. Şu anda devletimizin yeni destek ödemeleri olduğunu ifade etmek isterim. Yani üreticilerimizin zarar etmesine engellemeye yönelik oluşturulan destek paketinde "sizler üretin zararınızı biz karşılayacağız" niyeti yer alması sebebiyle vatandaşlarımız üretime yönelmeye hazır bulunmaktadırlar. Çalışmaktan ve üretim yapmaktan korkan çekinen bir millet kesinlikle olmadık ancak plansız yapılan her şey üretim maliyetlerini bir üst basamaklara taşıyarak çiftçinin ve üreticinin pes etmesine neden olmaktadır. Hayvancılık sektöründe fahiş şekilde artış gösteren yem fiyatlarına ve diğer girdi fiyatlarına engel olunmalı devletimizin bu ürünler üzerinde denetimlerini daha keskin hale getirmelidir. Hayvan varlıklarımızın tespiti doğru ve tarafsız yapılmalı üretici kazanamadığı gerekçesiyle kesime yolladığı ineklerimizi görmezlikten gelmemeliyiz. Devletimiz denetimini arttırmalı birliklerimiz ise icraatlarına devam etmelidir. Hayvancılık ve tarım sektörümüzde var olan sorunların

çözüme kavuşturulması için gerekli planlama yapılmalı maliyet artışına sebep olan suni gerekçeler ivedilikle ortadan kaldırılmalı vatandaşımızın kazanmasını sağlayacağı ortam inşa edilmelidir.

Ayrıntı: Sayın Özcan, son olarak neler söylemek istersiniz?

Özcan: Dünya tarihi tarım ve hayvancılığı yok sayan yanlış politikalar uygulayan toplumların başına gelen birçok acı olaya tanıklık etmiştir. Bunların tipik bir örneği de son dönemde Somali'de yaşanmıştır. Bu konu incelenmesi ve ders alınması gereken önemli bir örnektir. 1970'li yıllarda kendine yeten, Ortadoğu'ya hayvan ve hayvansal ürün ihracatı yapan Somali'nin, tarımı ve hayvancılığı yük olarak gören, ithalatla sorunları çözme niyeti olan IMF ve Dünya Bankası'nın dayattığı politikalarla bugün geldiği nokta ortadadır. Tarım ve hayvancılıkla beraber ekonomideki büyük sorunlar, Somali'yi sosyal patlamalara ve iç savaşa kadar götürmüştür. Hayvancılıkta yaşadığımız süreç, eğer zamanında ve doğru önlemler alınamazsa, yukarıdaki Somali örneği de dikkate alındığında bir beka sorununa dönüşebileceği endişesine yol açmaktadır. Hayvancılık sektörünün sorunlarına çözüm olabilecek politika ve projelerin kurgulanabilmesi ve etkili, sürdürülebilir bir şekilde uygulanabilmesi ancak hayvan varlığının, işletme ve bölge dağılımının kesin

ve güncel olarak bilinmesi ile mümkündür. Ülkemizde bu konudaki verilerin sanallığı herkesin malumudur. Bazı sosyal sebepler ve doğru yapılamayan kimliklendirme hizmet anlayışı, ülkemize hiç yakışmayan bir sisteme dönüşmüştür. Ne yazık ki ısrarla bu sorunu görmemeye ve çözmeye devam ediyoruz. Yani önceliğimiz hiçbir görüş ve siyasi fikir olmadan tarım ve hayvancılığımızın çıkarlarına menfaat edecek ortak paydada buluşmak olmalıdır. Her sene artan maliyetler sebebiyle ülkemizde kırmızı et tüketmek ne yazık ki daha zor ve güç hale gelmektedir. Kırmızı etin eksik olduğu bir beslenme programında halkımızın toplum sağlığı risk altına gireceği de aşikâr bir gerçekliktir. Kırmızı ette artan maliyetlerin diğer bir yansıması bu sene Kurbanlık hayvanlar üzerinde de hissedilecektir. Vatandaşlarımız kurbanlık hayvanlarını geçen seneye nazaran çok daha yüksek fiyatlardan almak zorunda kalacaktır. Yani boşalan ahırlarımız ekilmeden bırakılan tarlalarımız ülkemizin her alanında zarara sokacak vatandaşlarımızın alım gücünü de düşüreceği gibi beslenmesini de dördüncü ülkeler seviyesine götürecektir. Tarım ve hayvancılık sektöründe acil plan eylemleri oluşturulmalı masanın bir tarafında üreticiler bir tarafında birlikler yer alarak ortak bir fikir üzerinde hareket planı ile mevcut sorunların önüne geçilecek önlemler alınmalıdır.

